

Kvalitativna analiza aktivnosti socioemocionalnog učenja

Gelo, Marija

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Split / Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:172:363781>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-27**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of humanities and social sciences](#)

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET**

DIPLOMSKI RAD

**KVALITATIVNA ANALIZA AKTIVNOSTI
SOCIOEMOCIONALNOG UČENJA**

MARIJA GELO

Split, 2023.

Odsjek za rani i predškolski odgoj i obrazovanje

Studij Diplomski sveučilišni studij Rani i predškolski odgoj i obrazovanje

Predmet Ponašajni problemi u ranom djetinjstvu

**KVALITATIVNA ANALIZA AKTIVNOSTI SOCIOEMOCIONALNOG
UČENJA**

Studentica: Marija Gelo

Mentor: doc. dr. sc. Toni Maglica

Split, rujan 2023.

Sadržaj

1. Uvod	3
2. Socio-emocionalno učenje	5
3. Socio-emocionalno učenje u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju	11
4. Socio-emocionalno učenje u Integriranom kurikulumu	18
5. Metodologija	20
5.1. Cilj istraživanja	20
5.2. Postupak provedbe istraživanja	20
5.3. Uzorak sudionika	21
6. Rezultati i diskusija	22
6.1. Refleksija istraživača	29
7. Zaključak	31
8. Literatura	33
9. Sažetak	38
10. Abstract	39

1. Uvod

U današnjem dinamičnom i sve kompleksnijem društvu, istraživanje i razumijevanje različitih aspekata ljudskog ponašanja, obrazovanja i razvoja postaju ključni elementi ostvarivanja individualnog i kolektivnog uspjeha. U tom kontekstu, tema socio-emocionalnog učenja i razvoja djece dobiva sve veći značaj, s ciljem stvaranja generacija koje će biti opremljene ne samo intelektualnim sposobnostima, već i vještinama koje potiču emocionalnu pismenost, socijalno razumijevanje i međuljudske interakcije.

Socio-emocionalni razvoj djece tijekom ranog djetinjstva iznimno je važan za oblikovanje temelja njihove emocionalne pismenosti i socijalnih kompetencija. U toj ključnoj fazi formiranja, utemeljeni su osnovni obrasci emocionalnog razumijevanja i interakcija s okolinom. Rani razvoj socijalnih i emocionalnih kompetencija postavlja temelje za buduće akademske uspjehe i uspješnu integraciju u društvo. Istraživanja su ukazala na blisku povezanost između emocionalnih i socijalnih vještina te općeg životnog uspjeha (Zinsler, Weissberg i Dusenbury, 2013).

Koncept socio-emocionalnog učenja, definiran od strane Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning (CASEL), pruža strukturalan okvir za stjecanje ključnih vještina potrebnih za razvijanje zdravih identiteta, upravljanje emocijama, izgradnju poticajnih odnosa i donošenje odgovornih odluka (CASEL, 2013). U tom smislu, rano djetinjstvo pruža jedinstvenu priliku za razvoj socio-emocionalnih kompetencija koje služe kao osnova za daljnji obrazovni i životni uspjeh.

Važnost podrške roditelja i obiteljskog okruženja za socio-emocionalni razvoj djece neosporna je. Razvoj socijalnih i emocionalnih kompetencija uključuje raznolike interakcije i aktivnosti koje pružaju prostor za izražavanje, razumijevanje i upravljanje emocijama te učenje društvenih vještina. Tijekom djetinjstva, djeca su ovisna o podršci odraslih, posebno roditelja i odgojitelja, kako bi naučila kontrolirati svoje ponašanje i emocije te razviti temeljne socijalne kompetencije.

Ovim istraživanjem želimo bolje razumjeti kako odgojitelji provode aktivnosti usmjerene prema razvoju socijalnih i emocionalnih kompetencija kod djece rane i predškolske dobi te

kako te aktivnosti doprinose cjelokupnom procesu obrazovanja i rasta djece. Analizom želimo istaknuti važnost ranog razvoja socio-emocionalnih kompetencija kao ključnog čimbenika za budući uspjeh djece, kako u obrazovnom okruženju tako i u širem društvenom kontekstu (Haggerty i sur., 2011). Ovaj rad će doprinijeti razumijevanju uloge socio-emocionalnog učenja u oblikovanju životnih puteva djece te potaknuti daljnja istraživanja i prakse usmjerene na poticanje cjelovitog razvoja najmlađih članova društva.

2. Socio-emocionalno učenje

The Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning (CASEL) koncept socio-emocionalnog učenja definira kao sastavni dio procesa obrazovanja i ljudskog razvoja. To predstavlja postupak kroz koji svi mladi i odrasli stječu i primjenjuju znanja, vještine i stavove nužne za: razvoj zdravih identiteta, upravljanje emocijama, postizanje osobnih i zajedničkih ciljeva, kao i za izražavanje empatije prema drugima. Također, obuhvaća uspostavljanje i održavanje podržavajućih međuljudskih odnosa, te donošenje odgovornih i suosjećajnih odluka. Nadalje, socio-emocionalno učenje doprinosi promicanju jednakosti i izvrsnosti u obrazovanju kroz suradnju između škola, obitelji i zajednica. Ova suradnja ima za cilj stvaranje obrazovnog okruženja koje se temelji na odnosima povjerenja i zajedničkoj suradnji, pružanju rigoroznog i smislenog kurikuluma, te kontinuiranom vrednovanju. Također socio-emocionalno učenje ima potencijal da se suprotstavi različitim oblicima nepravde te osnaži mlade i odrasle osobe da zajedno izgrade uspješne škole i doprinesu stvaranju sigurnih, zdravih i pravednih zajednica (CASEL, 2020).

Socio-emocionalno učenje predstavlja ključni proces u kojem pojedinci, bilo djeca ili odrasli, stječu te primjenjuju znanja, vještine i stavove kako bi oblikovali svoj identitet, upravljali emocijama, razvijali empatiju prema drugima, uspostavljali i njegovali zdrave međuljudske odnose, donosili odgovorne odluke te ostvarivali osobne i zajedničke ciljeve. Ove kompetencije obuhvaćaju intrapersonalne i interpersonalne vještine. Intrapersonalne vještine obuhvaćaju sposobnosti potrebne za opće i efikasno funkcioniranje pojedinca, poput samokontrole, regulacije emocija, postavljanja realnih ciljeva, primjene strategija suočavanja i pozitivnog razmišljanja. Za uspješnu interakciju s drugima, važne su interpersonalne vještine kao što su aktivno slušanje, komuniciranje, pregovaranje, sposobnost zauzimanja perspektive i rješavanje socijalnih problema (Domitrovich i sur., 2017). Provedba socio-emocionalnog učenja odvija se unutar obitelji, školskog okruženja i zajednice, a istodobno je nužna suradnja između ovih sfera kako bi se stvorilo stimulativno okruženje za učenje i obogaćivanje iskustava (CASEL, 2020).

Općenito, socio-emocionalno učenje obuhvaća usvajanje kompetencija koje pojedincima olakšavaju prilagodbu u društvenom okruženju, rješavanje problema i unaprjeđenje kvalitete interpersonalnih odnosa (Mihić, Novak, Bašić, Nix, 2016). Povezano je s pojmovima kao što

su socijalne kompetencije, socio-emocionalni razvoj i emocionalna inteligencija. Važno je pojasniti ove pojmove kako bi se stekla cjelovita slika o socio-emocionalnom učenju. Emocionalna inteligencija obuhvaća vještine vezane uz izražavanje, razumijevanje i upravljanje emocijama te međuljudske odnose. Ova sposobnost omogućuje pozitivan razvoj pojedinca, uključujući procjenu etičkih standarda, sigurnosti te koristi i posljedica različitih postupaka (CASEL, 2021). Definira se kao brza procjena, izražavanje, razumijevanje i regulacija emocija radi efikasnog rješavanja problema i prilagodbe ponašanja (Takšić i sur., 2006). Emocionalna inteligencija također podrazumijeva sposobnost korištenja emocionalnih informacija za izgradnju autentičnih odnosa sa sobom i drugima. Unatoč povezanosti s međuljudskim kompetencijama, postoji različito shvaćanje povezanosti s socijalnom inteligencijom. Emocionalna inteligencija uključuje intrapersonalnu (samospoznavanje i razumijevanje vlastitih emocija) te interpersonalnu (prepoznavanje emocija i motiva drugih) inteligenciju. Stvaranje svijesti o vlastitim izborima i emocijama kroz životno iskustvo doprinosi razvoju emocionalne inteligencije, dok emocionalno narušeno djetinjstvo može uzrokovati psihičke i fizičke probleme (Takšić, 2003). Programi posvećeni socijalnom i emocionalnom učenju djeluju kao intervencije usmjerene na prepoznavanje i upravljanje emocijama (Munjas Samarin, Takšić, 2009). Kroz ovaj proces, pojedinci razvijaju vještine kao što su postavljanje i postizanje pozitivnih ciljeva, empatija, donošenje informiranih odluka te sposobnost uspostavljanja međuljudskih odnosa temeljenih na razumijevanju i podršci (CASEL, 2008; prema Zhou i Ee, 2012). Omogućava djeci da razviju sposobnosti prepoznavanja vlastitih emocija, učinkovitog suočavanja s konfliktima, kontroliranja bijesa, izgradnje novih prijateljstava te donošenja sigurnih i etičkih odluka.

Integracija socijalnih i emocionalnih aspekata u okviru akademskog učenja postojala je s povremenim naglascima još od 1990-ih. Međutim, tek kad se definicija uspjeha i kvalitete obrazovanja proširila na obuhvaćanje neakademske vještine, počelo je znatno veće istraživanje u području socio-emocionalnog učenja. Istraživanja provedena od strane Oshera i njegovih kolega (2016) razmatrala su dva glavna smjera. Jedan je istraživao povezanost između socijalnih i emocionalnih vještina s akademskim postignućem i drugim školskim ishodima. Drugi smjer istraživanja otkrio je vezu između socijalnih i emocionalnih vještina te kasnijeg profesionalnog uspjeha (Osher i sur., 2016). Niska postignuća u mjerenju socijalnih i emocionalnih kompetencija kod djece ukazuju na okruženje koje naglašava nedostatke i ne podržava njihov razvoj. Ovakvi rezultati impliciraju moguće probleme u obitelji, nedostatak

podrške za pozitivna ponašanja te potencijalno negativne učinke na emocionalni razvoj djece (Webster-Stratton, Reid, 2004). Radi postizanja zdravog razvoja, nužno je razvijati osnovne vještine koje omogućuju pojedincima da potpuno iskoriste svoje potencijale. Na primjer, sposobnost reguliranja vlastitih emocija ključna je za socio-emocionalni razvoj (Grgić, Babić Čikeš, Ručević, 2014).

U skladu s time, socio-emocionalno učenje definira se kao proces u kojem pojedinci stječu te primjenjuju znanja, ponašanja i vještine koje im omogućuju razumijevanje i upravljanje emocijama, postavljanje i ostvarenje pozitivnih ciljeva, empatiju prema drugima, uspostavljanje i njegovanje međuljudskih odnosa te donošenje odgovornih odluka. Programi socijalnog i emocionalnog učenja pridonose stvaranju povoljnih uvjeta za prevenciju depresije, zlorabotrebne sredstava ovisnosti i nepoželjnog ponašanja, potičući razvoj empatije, razumijevanja i upravljanja emocijama. Također doprinose podizanju samopouzdanja djece (Munjas Samarin, Takšić, 2009). Takvi programi također igraju ključnu ulogu u postizanju uspjeha i napretka djece u različitim sferama života, olakšavajući postizanje postavljenih ciljeva (Mayer i sur., 2000; prema Munjas Samarin i Takšić, 2009).

Analiza literature o socio-emocionalnom učenju, kao što navode Cefai, Bartolo, Cavioni i Downes (2018), naglašava potrebu za integriranjem socijalne i emocionalne edukacije kao ključne komponente u obrazovanju djece i mladih. Ovo istraživanje ističe da osim kognitivnog razvoja, razvoj nekognitivnih kompetencija i vještina, poput nošenja s negativnim emocijama i konstruktivnog rješavanja problema, postaje izuzetno važan u modernom svijetu s brojnim izazovima. S obzirom na rastuće probleme mentalnog zdravlja među mladima, integracija socio-emocionalne edukacije u obrazovni sustav postaje ključna za razvoj kompetencija.

Znanstvena istraživanja također ukazuju da je najučinkovitije početi s ovom edukacijom u ranom djetinjstvu, gdje se stavovi i ponašanja lakše oblikuju (Ljubetić, Maglica, 2020). Osim za djecu, socio-emocionalno učenje donosi koristi i za odgojitelje, unapređujući njihove vještine i zadovoljstvo. Socio-emocionalno učenje ima obećavajući pristup za pozitivan razvoj i bolji akademski uspjeh, kao i za prevenciju problema u ponašanju. Međutim, iako postoje značajne prednosti, implementacija ovih programa nije uvijek jednostavna, s obzirom na kulturne razlike koje utječu na prilagodbu programa društvenom kontekstu. Unatoč izazovima, istraživanja pokazuju da socio-emocionalno učenje predstavlja inovativan pristup za rješavanje ključnih izazova s kojima se suočava društvo.

Socio-emocionalne kompetencije predstavljaju ključne sposobnosti koje omogućuju pojedincima uspješno razumijevanje, upravljanje i izražavanje emocija te uspostavljanje i održavanje pozitivnih odnosa sa sobom i drugima. Ove kompetencije su od iznimne važnosti za sve aspekte života, uključujući uspjeh u školi, na poslu i u međuljudskim interakcijama. Kompetencija se definira kao osobna sposobnost da se djeluje na razini specifičnih znanja, umijeća i sposobnosti, koja se može dokazati na formalni i neformalni način (Mijatović, 2000; prema Čatić, 2012: 176). Postoje teorijski modeli koji različito definiraju socio-emocionalne kompetencije. Na primjer, Denham (2007) naglašava važnost optimalnih međuljudskih odnosa, dok Williamson i Dorman (2002) socijalnu kompetenciju definiraju kao skup vještina i znanja potrebnih za uspješno rješavanje životnih situacija. Opić (2010) ističe da se ove kompetencije mijenjaju s dobi i situacijom.

Za razliku od akademskih kompetencija, socio-emocionalne kompetencije potječu iz recipročnih interakcija između bioloških predispozicija i utjecaja okoline. One se razvijaju tijekom vremena putem socijalnih iskustava i formalnog ili neformalnog učenja. Socio-emocionalne kompetencije omogućavaju djeci stjecanje vještina za samokontrolu, izgradnju odnosa, empatiju, uspješno upravljanje emocijama i donošenje odgovornih odluka (Zhou i Ee, 2012; Oberle, Domitrovich, Meyers i Weissberg, 2016). Temelje se na sposobnostima kao što su samosvijest, samoupravljanje, socijalna svijest, socijalne vještine i odgovorno donošenje odluka (CASEL, 2005). Samosvijest se odnosi na prepoznavanje vlastitih emocija, vrlina i mana, te utjecaj tih čimbenika na ponašanje. Također obuhvaća i vjerovanja, samopouzdanje, vrijednosti, poštovanje prema sebi, znatiželju, optimizam, kao i prepoznavanje osobnih snaga i slabosti te iskazivanje emocija prilagođeno situaciji (CASEL, 2021). Greenberg i kolege (2017) naglašavaju da razvijena samosvijest zahtijeva sposobnost prepoznavanja veza između vlastitih misli, emocija i djelovanja. Dok predškolska djeca imaju stabilan osjećaj o sebi, daljnji razvoj samosvijesti nastavlja se i tijekom rane osnovnoškolske dobi. Samoupravljanje uključuje sposobnost regulacije vlastitih emocija i ponašanja u različitim situacijama. Ovaj aspekt obuhvaća sposobnost suočavanja sa stresom i bijesom, upornost usprkos preprekama, adekvatno izražavanje emocija, samokontrolu, postavljanje i ostvarivanje ciljeva, te sposobnost prilagodbe i fleksibilnosti. Empirijska istraživanja dodatno sugeriraju da djeca koja su u mogućnosti upravljati svojim emocionalnim iskustvima tijekom emocionalno zahtjevnih situacija tijekom igre, ostvaruju veći uspjeh u odnosima s vršnjacima (Hubbard, Coie, 1994;

prema Zhou i Ee, 2012). Socijalna svijest omogućava empatiju prema drugima, prepoznavanje perspektive drugih i razumijevanje različitih kultura. Pojam socijalne svijesti obuhvaća sposobnost razumijevanja drugih i primjereno reagiranje na njihove osjećaje, uključujući empatiju i sposobnost postavljanja u tuđu poziciju. Također, integralni dio socijalne svijesti je razumijevanje širih povijesnih i društvenih normi ponašanja u različitim okruženjima, te prepoznavanje resursa i podrške koje pružaju obitelj, škola i zajednica (CASEL, 2021). Osim toga, važna komponenta socijalne svijesti je sposobnost prepoznavanja pripadnosti obiteljskoj, školskoj i lokalnoj zajednici, što služi kao izvor podrške i resursa. Emocije igraju ključnu ulogu u razumijevanju sebe i drugih, stoga je važno da djeca razvijaju tu sposobnost kako bi izbjegla nelagodu, zbunjenost i strah. Razvoj socijalne svijesti često se događa tijekom osnovnoškolske dobi. Socijalne vještine uključuju uspostavljanje i održavanje zdravih odnosa te konstruktivno rješavanje sukoba, omogućujući uspješno prilagođavanje u različitim okruženjima i s raznolikim pojedincima i skupinama. Ove vještine uključuju jasnu komunikaciju, aktivno slušanje, suradnju, zajednički rad na rješavanju problema, konstruktivno rješavanje sukoba, sposobnost vođenja i podrške, te sposobnost odupiranja negativnom društvenom pritisku, promoviranje prava drugih i slično (CASEL, 2021). Djeca razvijaju ove vještine tijekom predškolske dobi, primjenjujući ih u interakcijama, suradnji, timskom radu, rješavanju sukoba, slušanju i traženju pomoći tijekom igre s drugima.

Odgovorno donošenje odluka podrazumijeva sposobnost donošenja konstruktivnih i etičkih odluka koje promiču dobrobit sebe i drugih (Weissberg i kolege, 2015). Ova sposobnost uključuje razmatranje etičkih standarda, sigurnosnih aspekata te procjenu koristi i posljedica različitih postupaka za pojedinca, društvo i zajednicu. Također, obuhvaća prepoznavanje rješenja za osobne i društvene probleme, predviđanje posljedica djelovanja, prepoznavanje vrijednosti kritičkog razmišljanja unutar i izvan školskog okvira te vrednovanje osobnih i međuljudskih utjecaja na širu zajednicu, institucije i druge faktore (CASEL, 2021). Učenje o odgovornom donošenju odluka može biti izazovno za djecu, posebno unutar vršnjačke skupine, te uključuje analizu socijalnih situacija, identifikaciju problema i pronalaženje učinkovitih načina za rješavanje nesuglasica (Munjas Samarin, Takšić, 2009).

Usvajanje socio-emocionalnih kompetencija ima iznimno važne implikacije za razvoj djece. Djeca koja razvijaju ove kompetencije bolje se snalaze u školi i kasnijem životu, uspostavljaju zdrave odnose s vršnjacima i odraslima, postavljaju realne ciljeve, donose odgovorne odluke

te pokazuju motivaciju za učenje. S druge strane, nedostatak socio-emocionalnih kompetencija može dovesti do problema u ponašanju, komunikaciji i emocionalnoj napetosti (Greenberg i kolege, 2003). Različite intervencije mogu potaknuti razvoj socio-emocionalnih kompetencija kod djece i mladih. Takve intervencije mogu se provoditi kroz ustanove za rani i predškolski odgoj, školske programe, posebne radionice, treninge za roditelje i druge oblike podrške. Važno je da se potakne suradnja između vrtića, obitelji i zajednice kako bi se osiguralo dosljedno učenje i primjena ovih kompetencija u različitim kontekstima života djeteta.

Uvođenje socio-emocionalnog učenja u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju donosi niz značajnih dobrobiti za djecu. Ove dobrobiti obuhvaćaju emocionalni, socijalni i akademski aspekt djetetova života te stvaraju temelj za njihov cjeloživotni uspjeh. Rezultati istraživanja ukazuju na više ključnih pozitivnih učinaka socio-emocionalnog učenja na dječji razvoj, emocionalna regulacija postaje dostupnija djeci. Ona im pomaže prepoznati, izraziti i upravljati svojim emocijama na zdrav način. Djeca tako stječu vještine suočavanja sa stresom, tjeskobom i frustracijom, razvijajući emocionalnu otpornost (Gross, 1998).

Socijalne vještine postaju sve značajnije u dječjem razvoju. Kroz socio-emocionalno učenje, djeca uče o empatiji, suradnji, rješavanju konflikata i učinkovitoj komunikaciji. Ove vještine potiču pozitivne međuljudske odnose, izgradnju dubljih veza s vršnjacima i razvoj kvalitetnih prijateljstava (Jones & Bouffard, 2012). Kvaliteta akademskog postignuća povezana je s emocionalnom inteligencijom i socijalnim vještinama. Djeca koja razvijaju emocionalnu kompetenciju često su bolje usmjerena na učenje, pokazuju veću motivaciju i razvijaju učinkovitije strategije suočavanja s izazovima (Brackett i sur., 2012). Socio-emocionalno učenje također doprinosi boljoj samokontroli i odlučivanju. Djeca nauče donositi pozitivne odluke te razvijaju samokontrolu, smanjujući rizik od impulzivnih ili nepoželjnih postupaka (Eisenberg i sur., 2003). Djeca koja sudjeluju u programima socio-emocionalnog učenja imaju manju sklonost agresivnom ponašanju. Razumijevanje emocija, svijest o tuđim osjećajima i sposobnost rješavanja konflikata smanjuju nasilno ponašanje (Jones i sur., 2016). Sudjelovanje u socio-emocionalnom učenju pomaže djeci da razviju bolju emocionalnu dobrobit. Djeca koja razumiju i upravljaju emocijama često pokazuju manje simptoma anksioznosti i depresije te su sklonija pozitivnom emocionalnom iskustvu (Suldo & Shaffer, 2008). Uvođenje socio-emocionalnog učenja u ranom i predškolskom obrazovanju stvara poticajno okruženje za razvoj djece, doprinoseći njihovom blagostanju i uspjehu u budućnosti.

3. Socio-emocionalno učenje u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju

Socio-emocionalni razvoj djece obuhvaća procese kroz koje ona razvijaju sposobnost prepoznavanja, izražavanja i nošenja s vlastitim i tuđim emocijama unutar socijalnog konteksta (Takšić i Smojver-Ažić, 2016). Od samog rođenja, djeca pokazuju osjećaje, a ovaj razvoj ključan je za cjelokupni napredak, uključujući formiranje bliskih odnosa s vršnjacima i odraslima te istraživanje okoline (Yates i sur., 2008). Povezan s tim, socio-emocionalni razvoj počinje rano i traje cijeli život, a ključne komponente uključuju socijalnu i emocionalnu kompetenciju (Weissberg i sur., 2015). Socijalna kompetencija obuhvaća uspješne socijalne interakcije i održavanje pozitivnih odnosa, dok emocionalna kompetencija podrazumijeva prikladno izražavanje i razumijevanje emocija te njihovu regulaciju (Vranjican, Prijatelj i Kuculo, 2019). Važno je naglasiti da socio-emocionalni razvoj djece započinje u obitelji, gdje roditelji igraju ključnu ulogu u razvijanju sigurne privrženosti te usvajanju emocionalnih vještina (Takšić i Smojver-Ažić, 2016). Emocionalni razvoj je od vitalnog značaja za kasniji život i mentalno zdravlje (Cohen, 1996), a važnu ulogu igraju i vršnjaci koji pridonose razvoju socijalne kompetencije kroz svakodnevne interakcije (Brajša-Žganec, 2003). Uspješno razumijevanje i usvajanje obrazaca, normi i pravila društva u kojem dijete živi ključno je za razvoj socijalne kompetencije (Takšić i Smojver-Ažić, 2016). Osim obitelji, odgojitelji imaju važnu ulogu u socio-emocionalnom razvoju djece tijekom njihovog boravka u vrtiću, pružajući podršku i omogućujući pozitivna iskustva s vršnjacima (Ljubetić, Reić Ercegovac i Draganja, 2019). Neprilagođenost u socio-emocionalnom razvoju može uzrokovati poteškoće u izražavanju emocija, interakcijama s vršnjacima i akademskom uspjehu (Takšić i Smojver-Ažić, 2016). Uz sve to, osmišljavaju se programi za podršku socio-emocionalnom razvoju djece i obitelji kako bi se osigurao optimalan razvoj i mentalno zdravlje (Darling-Churchill i Lippman, 2016). Važnost socio-emocionalnog razvoja ističe se kao ključna komponenta u razvoju kompetentnih i uspješnih pojedinaca te se naglašava potreba za podrškom i obrazovanjem roditelja i odgojitelja (Takšić i Smojver-Ažić, 2016).

U ranom djetinjstvu, posebno od rođenja i tijekom prenatalnog razdoblja, temelji socijalnih i emocionalnih vještina postavljaju se, a rana iskustva igraju ključnu ulogu u oblikovanju dječjeg razumijevanja sebe i svijeta oko njih (Yates i sur., 2008; citirano prema Djamnezhad i sur.,

2021). Djetetov temperament i karakteristike igraju unutarnju ulogu u razvoju, dok je osiguravanje sigurnog i podržavajućeg okruženja važno za njegov društveni i emocionalni napredak (Yates i sur., 2008; McClelland i sur., 2017; prema Djamnezhad i sur., 2021).

U ranom i predškolskom razdoblju, dječje socijalne vještine, emocionalno razumijevanje, regulacija emocija, samosvijest i samokontrola postupno se razvijaju (Bierman i Motamedi, 2015; prema Djamnezhad i sur., 2021). Socio-emocionalno učenje obuhvaća razumijevanje i upravljanje emocijama, održavanje pozitivnih odnosa, donošenje odgovornih odluka, postizanje pozitivnih ciljeva, empatiju prema drugima i učinkovito rješavanje problema (Elias i sur., 1997).

Obiteljski odnosi, vršnjaci i okruženje igraju ključnu ulogu u razvoju djece. Djeca s podrškom obitelji i pozitivnim društvenim vezama razvijaju samopouzdanje. Predškolske ustanove, poput vrtića, pružaju priliku za razvoj socijalnih vještina, samopouzdanja i razumijevanja tuđih emocija (Katz, McClellan, 2005). Opić (2010) ističe da predškolsko razdoblje omogućuje djeci učenje, socijalizaciju, sklapanje prijateljstava i razumijevanje emocija. Razvoj socio-emocionalnih kompetencija omogućuje djetetu prilagodbu u različitim socijalnim situacijama te razumijevanje posljedica i kontrole vlastitog ponašanja.

Djecu je bitno naučiti kako kontrolirati svoje emocije jer se suočavaju s teškoćama u nošenju sa strahom, frustracijom i ljutnjom, što može negativno utjecati na njihov razvoj socijalnih vještina. Rana iskustva igraju ključnu ulogu u oblikovanju budućnosti djece, dok su prve godine života temelj za kasnije razvojne korake (Katz i McClellan, 2005; prema Jurčević Lozančić, 2016). Djeca predškolske dobi postaju sve svjesnija i usmjerenija prema pravilima, ali se i često suočavaju s promjenjivim raspoloženjima. U ovom razdoblju, razumijevanje uzročno-posljedičnih veza raste, a razvijaju se strategije za uspješno rješavanje problema (Elias i sur., 1997). Socijalno kompetentno dijete razvija prosocijalna ponašanja i socio-kognitivne sposobnosti, što je ključno za uspostavljanje veza s drugom djecom, rješavanje problema i komunikaciju (Katz i McClellan, 1999; citirano prema Jurčević Lozančić, 2011). Rano djetinjstvo pruža mogućnost za razvoj znanja, vještina i međuljudskih odnosa te je važno za smanjenje agresivnog ponašanja (Opić, 2010). Međutim, nedostatak socio-emocionalnog učenja može dovesti do poteškoća u ponašanju i problemima u socijalizaciji tijekom odrastanja (Cefai, 2015).

Djeci koja imaju dobre komunikacijske vještine, samopoštovanje, podršku od vršnjaka, odgojitelja i roditelja te nisku razinu sukoba i stresa, veća je vjerojatnost da će se uključiti u prosocijalna ponašanja (Cefai, Camillerib, 2015). Preventivni intervencijski programi su važni kako bi se smanjila rizična ponašanja i poticala pozitivna socio-emocionalna vještina kako bi se spriječila uspostava negativnih obrazaca ponašanja (Webster-Stratton, Reid, 2004).

Socijalno kompetentno dijete može se prepoznati po svojem raspoloženju, empatiji, sposobnosti za uspostavljanje prijateljstava, iniciranju igre s drugom djecom te sposobnosti prihvaćanja kritike. Autori Vasta, Haith i Miller (2004; prema Jurčević Lozančić, 2016) ističu važnost promatranja djetetova ponašanja u svakodnevnim situacijama jer je ono rezultat međusobnih odnosa. U predškolskoj ustanovi postavljeni su ciljevi kao razvijanje sposobnosti prosuđivanja, izgradnje odnosa s drugima, upravljanja emocijama i ponašanjem te prihvaćanja grupnih pravila (Jurčević Lozančić, 2011). Priprema djeteta za cjeloživotno učenje te razvoj pozitivnog stava prema učenju i osobnom razvoju su ključni kako bi se mogli samostalno nositi sa životnim izazovima. Bitno je napomenuti da se socijalna kompetencija može razvijati tijekom cijelog života. Kvalitetno predškolsko obrazovanje ima dugoročan pozitivan utjecaj na socijalni razvoj, a okolinski faktori kao što su fleksibilnost ustanove, dostupnost materijala, organizacija i socijalno okruženje također igraju ulogu (Jurčević Lozančić, 2011).

Razvoj socijalnih i emocionalnih kompetencija kod djece, kako zaključuje Moore (2015; prema Ljubetić i Maglica, 2020), doprinosi boljim odnosima s vršnjacima, većoj pripravnosti za školu te općem blagostanju. Djeca koja posjeduju te sposobnosti postaju zdravija, svjesnija, etičnija, odgovornija u donošenju odluka i manje sklonija negativnim oblicima ponašanja kao što su nasilje, zlorporaba droga i zlostavljanje. Djeca s razvijenim prosocijalnim vještinama često pokazuju bolje ponašanje u školi, bolje zdravlje i veće samopoštovanje te povjerenje u ljude oko sebe (Brajša Žganec, 2003). Važno je naglasiti da nedostatak emocionalne kompetencije može voditi ka brojnim društvenim, emocionalnim i ponašajnim poteškoćama tijekom djetinjstva.

U Hrvatskoj, praksa socio-emocionalnog učenja još uvijek nije sveobuhvatna niti strukturirana, iako postoje znanstveno dokazane dobrobiti za djecu. Postoji potreba za adekvatnom pripremom odgojitelja kako bi se promicalo socio-emocionalno učenje. Stvaranje okruženja koje potiče razvoj ovih vještina, uključujući komunikacijske stilove, strukturu skupine, kompetencije odgojitelja i suradnju s roditeljima, ključno je za učinkovitu intervenciju

(Schonert-Reichl i sur., 2017). Razvijanje socio-emocionalnih kompetencija trebalo bi biti sastavni dio predškolskog obrazovanja na državnoj razini. Te kompetencije čine ključni dio razvoja pojedinca i njegove dobrobiti, što čini aktualno stanje u praksi u Hrvatskoj i drugim europskim zemljama zabrinjavajućim (Ljubetić, Maglica, 2020; OECD, 2015; prema Ljubetić, Maglica, 2020).

Ispitivanje važnosti socijalnih i emocionalnih kompetencija postalo je značajno tijekom posljednjih trideset godina. Dokazi ukazuju na ključnu ulogu pozitivnog razvoja socijalnih i emocionalnih kompetencija u predškolskim godinama za dobrobit djeteta (Durlak i sur., 2015; Salovey i Mayer, 1990; Sylva i sur., 2006; prema McTaggart i sur., 2020). U predškolskom okruženju, socijalna kompetentnost olakšava interakciju s vršnjacima i odraslima, dok emocionalna kompetentnost podržava razumijevanje i izražavanje osjećaja (Thayer, 2012; prema McTaggart i sur., 2020).

Iako se očekuje napredak kompetencija predškolske djece s godinama, postoji ograničena dostupnost podataka o napretku tih specifičnih kompetencija u predškolskom uzrastu (Denham i sur., 2014; Halle i Darling-Churchill, 2016; prema McTaggart i sur., 2020). Blewitt i sur. (2021) primjećuju da iako istraživanja sve više istražuju utjecaj programa socio-emocionalnog učenja temeljenog na kurikulumu, pristupi koji jačaju dječje socio-emocionalno funkcioniranje putem svakodnevnih prakse manje su definirani. U ranoj i predškolskoj dobi razvijaju se socio-emocionalne vještine koje omogućuju uspostavljanje sigurnih odnosa, reguliranje i izražavanje osjećaja te istraživanje okoline i učenje (McTaggart i sur., 2020). Odgojitelji u ranoj dobi imaju ključnu ulogu u podržavanju ovog razvoja. Djeca u predškolskoj dobi mogu imati različite socio-emocionalne kompetencije u usporedbi s mlađim vršnjacima, ali obe imaju važan utjecaj na razvoj emocionalne artikulacije u različitim socijalnim situacijama (Barblett i Maloney, 2010; Denham i sur., 2009; Durlak, Domitrovich i Gullotta, 2015; prema McTaggart i sur., 2020). Iako obitelj ima prvobitan utjecaj na dobrobit djece, odgojitelji u ranoj dobi također igraju ključnu ulogu u podržavanju zdravog razvoja djece (Rakap i sur., 2018). Odgojitelji trebaju prepoznati ključne vještine socio-emocionalnog razvoja i pružiti djeci mnogobrojne prilike, motivaciju i poticaje za vježbanje tih vještina (McLaughlin i sur., 2017).

Promicanje socio-emocionalnih kompetencija ima dugoročne koristi za djecu, uključujući bolje akademske rezultate, uspješnu karijeru, pozitivne odnose i bolje mentalno zdravlje. Programi socio-emocionalnog učenja mogu potaknuti povjerenje u sebe, povećati angažman u školi, smanjiti probleme u ponašanju i pripremiti djecu za budućnost (Abenavoli i sur., 2016).

Naposljetku, potreba za promicanjem socio-emocionalnog učenja u predškolskim ustanovama zahtijeva izgradnju kurikulumu za buduće prosvjetne djelatnike koji će podržati zdrav razvoj djece (Maglica, Ribičić i Ljubetić, 2020; Ljubetić i Maglica, 2020; Ljubetić, Maglica i Vukadin, 2020). Ovo je ključno kako bi djeca imala pravodobno i prikladno socio-emocionalno učenje, što je ključno za njihov budući uspjeh i dobrobit. Kompetencije u socijalnom i emocionalnom području pružaju osnovu za bolje prilagodbe i uspjeh u školi, te se manifestiraju kroz znanje, vještine i karakteristike povezane s pozitivnim društvenim ponašanjem i odnosima s kolegama. To uključuje smanjenje učestalosti poremećaja u ponašanju, smanjenje emocionalnog stresa i bolje akademske ocjene (Durlak i sur., 2011; Greenberg i sur., 2003).

Izuzetno je važno stvoriti stabilno i emocionalno podržavajuće okruženje za učenje u prostorima predškolskog odgoja, što potiče izražavanje osjećaja i emocija te razvoj pozitivnih socio-emocionalnih vještina i međuljudskih odnosa. Razumijevanje emocija vodi ka boljoj regulaciji, što dalje rezultira emocionalnim i afektivnim blagostanjem te stvaranjem povoljnijeg okruženja za učenje i veći uspjeh u školi i životu (Vale, 2012). Rana životna iskustva utječu na oblikovanje strukture mozga, koja čini osnovu za sve buduće učenje, ponašanje i zdravlje. Ključan element ovog razvojnog procesa jest interakcija "davanja i primanja" između djece, njihovih roditelja i ostalih skrbnika. Kroz interakciju s okolinom, vršnjacima i odraslima, djeca razvijaju svoje socijalne vještine, usmeni jezik, sposobnost samostalnosti te spoznaju o svijetu. Stoga je izuzetno važno razvijati socijalne i emocionalne kompetencije već u predškolskoj dobi (Allen i Kelly, 2015).

Naglasak na akademskim vještinama može dovesti do visokih razina stresa kod djece, smanjenja njihove samouvjerenosti i motivacijskih čimbenika inherentnih školskom usvajanju znanja, što posljedično može rezultirati promjenom njihovih stavova prema školi (Stipek, 2006). Nadalje, usmjerenost na razvoj akademskih vještina na dogmatičan način može rezultirati neskladom između dječjih potreba i vrste aktivnosti koje im se nude, što može utjecati na harmoničan razvoj socio-emocionalnih vještina koje djeca trebaju kako bi održavala pozitivan angažman u učenju i u školi (Huffman i Speer, 2000). Osim toga, sam socio-emocionalni razvoj predstavlja važnu komponentu zdravog razvoja djeteta, a mnogi prepoznaju važnu ulogu koju škole imaju u podržavanju područja djetetova razvoja koja nadilaze akademske vještine (Battistich i sur., 1999). Djeca koja ulaze u školu sa slabim socio-emocionalnim vještinama često pokazuju teškoće u početnim vještinama čitanja, pisanja i

računanja (McClelland i sur., 2006). Međutim, odgojitelji u predškolskom obrazovanju često izvještavaju da ne dobivaju dovoljno obuke i edukacije kako bi djeci učinkovito pomogli u razvoju socio-emocionalnih vještina (Bierman i Erath, 2006).

Socio-emocionalno učenje u praksi uključuje aktivnosti koje potiču emocionalno prepoznavanje i razumijevanje kod djece. Ovdje se naglasak stavlja na identificiranje vlastitih emocija i emocija drugih, kao i razumijevanje različitih emocionalnih stanja. Kroz igre, priče i razgovore, potiču djecu na opisivanje vlastitih osjećaja te nauče kako izražavati empatiju prema osjećajima drugih (Goleman, 1995). Učenje socijalnih vještina igra ključnu ulogu u razvoju socio-emocionalnog učenja. Aktivnosti usmjerene na suradnju, dijeljenje, slušanje i rješavanje konflikata pomažu djeci razvijati pozitivne međuljudske odnose. Kroz grupne aktivnosti i rad u parovima, djeca se uče komunicirati i izražavati svoje potrebe, razvijajući vještine konstruktivne komunikacije (Jones i Bouffard, 2012). Socio-emocionalno učenje također promiče samoregulaciju i rješavanje konflikata. Djeca se uče prepoznati vlastite reakcije na različite situacije te razvijati strategije za smirivanje i kontroliranje svojih emocija. Također se potiče razvoj vještina rješavanja konflikata bez nasilja, kroz dijalog i kompromis (Eisenberg i sur., 2001). Integriranje socio-emocionalnog učenja u kurikulum za ranu i predškolsku edukaciju zahtijeva usklađivanje s ciljevima razvoja djece. Aktivnosti mogu biti strukturirane kroz igru, kreativne projekte, dramske aktivnosti i diskusije. Važno je osigurati dosljednost u pristupu kako bi djeca kontinuirano razvijala emocionalne i socijalne vještine (Zins i sur., 2004).

Prema istraživanju Denham (2006), socio-emocionalno učenje u ranom i predškolskom obrazovanju podrazumijeva razvijanje emocionalne pismenosti koja uključuje prepoznavanje i razumijevanje vlastitih emocija, razvijanje suosjećanja prema emocijama drugih te usvajanje strategija za upravljanje emocijama. Uvođenjem tih elemenata u kurikulum, djeca stječu temelje za emocionalnu stabilnost i socijalnu kompetenciju. Prema Salovey i Mayer (1990), temelji se na konceptu emocionalne inteligencije, koji uključuje prepoznavanje, razumijevanje, izražavanje i upravljanje emocijama, kako svojim tako i emocijama drugih. Ovaj pristup potiče razvoj vještina koje su presudne za izgradnju pozitivnih međuljudskih odnosa, prevenciju konflikata i razumijevanje različitih perspektiva.

Praktična primjena socio-emocionalnog učenja u predškolskom odgoju obuhvaća niz aktivnosti i interakcija. Odgojitelji mogu koristiti različite tehnike za poticanje razgovora o emocijama, kao što su čitanje knjiga koje se bave emocionalnim temama ili vođenje grupnih razgovora o osjećajima nakon određenih situacija. Kroz takve aktivnosti, djeca su potaknuta da verbaliziraju svoje emocije, što doprinosi njihovom emocionalnom razvoju i boljem razumijevanju sebe i drugih. Implementacija također uključuje osposobljavanje odgojitelja. Prema istraživanju Jonesa i Bouffarda (2012), edukacija odgojitelja o strategijama socio-emocionalnog učenja može rezultirati poboljšanim vještinama upravljanja emocijama i interakcijama s djecom. Kroz stručno usavršavanje, odgojitelji stječu znanje i vještine potrebne za stvaranje poticajnog okruženja koje podržava socio-emocionalni razvoj djece.

4. Socio-emocionalno učenje u Integriranom kurikulumu

Socio-emocionalno učenje predstavlja ključni aspekt obrazovanja u ranoj i predškolskoj dobi. Integrirani kurikulum, koje se temelji na cjelovitom pristupu razvoju djeteta, pruža jedinstvenu priliku za promicanje socio-emocionalnih vještina među djecom putem strukturiranih aktivnosti i iskustava. Ovaj dio diplomskog rada analizira važnost socio-emocionalnog učenja u okviru Integriranog kurikulumu, fokusirajući se na ulogu odgojitelja i ustanove za rani i predškolski odgoj.

U kontekstu Integriranog kurikulumu, socio-emocionalno učenje postaje sastavni dio djetetovog svakodnevnog iskustva. Socio-emocionalno učenje obuhvaća razvoj emocionalne inteligencije, socijalnih vještina i razumijevanja vlastitih emocija i emocija drugih. Prema Eriksonovoj teoriji psihosocijalnog razvoja, rana i predškolska dob ključno su razdoblje za razvoj osjećaja povjerenja, autonomije te osjećaja kompetentnosti. Učenje kako prepoznati, izraziti i regulirati emocije, kao i izgradnja zdravih međuljudskih odnosa, postaje temelj za kasnije akademske i životne uspjehe (Berk, 2015). Integrirani kurikulum potiče djecu da razvijaju kritičko razumijevanje situacija iz različitih perspektiva te potiče istraživački duh, omogućujući im da sami pronalaze odgovore na postavljena pitanja i situacije (Slunjski, 2001). U vrtićkoj dobi, kvaliteta senzornih iskustava ovisi o raznolikosti i primjerenosti ponuđenih materijala i poticaja. Dijete bi trebalo imati slobodu istraživati ono što ih zanima, koristeći različite didaktičke resurse, čime se unapređuju motoričke vještine i razvoj (Slunjski, 2011).

Prema Slunjski (2011), organizacija odgojno-obrazovnog procesa u kojoj djeca imaju slobodu odabira sadržaja i partnera za svoje aktivnosti, prirodno omogućuje integraciju kurikulumu. Integrirane aktivnosti omogućuju djeci da povežu različite pojmove i steknu nova znanja o svijetu oko sebe, prelazeći preko različitih područja. Kroz tematske pristupe u centrima aktivnosti, djeca imaju priliku istražiti i naučiti o različitim disciplinama (Slunjski, 2001). Socio-emocionalni razvoj svakog djeteta značajno se oblikuje kroz njihovo prirodno okruženje. Boravak na otvorenom prostoru i u prirodnom okruženju potiče razvoj pozitivnih navika suradnje i dogovaranja s drugom djecom, te potiče razumijevanje i poštivanje prava i potreba drugih. Kroz iskustva koja steknu dok istražuju prirodno okruženje, djeca postaju svjesna prostora, predmeta i prirodnih pojava oko sebe, što obogaćuje njihovo razumijevanje svijeta (Martinović, 2015).

Važna komponenta socio-emocionalnog učenja u Integriranom kurikulumu je uloga odgojitelja. Odgojitelji imaju ključnu ulogu u stvaranju poticajnog okruženja u kojem djeca mogu razvijati socio-emocionalne vještine. Oni su modeli ponašanja, kroz svoje postupke, reakcije i komunikaciju, odgojitelji oblikuju djetetovu percepciju emocionalnih iskustava te pružaju smjernice za izgradnju pozitivnih međuljudskih odnosa. Integrirani kurikulum pruža priliku za poticanje socio-emocionalnog učenja kroz različite aktivnosti. Ovakav pristup omogućuje povezivanje socio-emocionalnih ciljeva s drugim područjima učenja kao što su jezik, umjetnost i prirodoslovlje. Na primjer, kroz interaktivne igre, priče i grupne aktivnosti, djeca ne samo da razvijaju komunikacijske vještine već i uče kako surađivati, rješavati konflikte i izražavati empatiju.

Integrirano socio-emocionalno učenje u predškolskoj ustanovi zahtijeva pažljivo osmišljene strategije i pristupe kako bi se osiguralo holističko obrazovanje djece. Cilj je potaknuti razvoj emocionalne inteligencije i socijalnih vještina kroz raznovrsne aktivnosti koje podržavaju djetetov emocionalni rast. Aktivnosti poput crtanja, slikanja i modeliranja omogućuju djeci izražavanje svojih emocija kroz kreativne medije. Uz pomoć odgojitelja, djeca mogu identificirati i razumjeti emocije koje žele izraziti putem likovnih radova. Igra također ima ključnu ulogu u socio-emocionalnom učenju. Igre uloga omogućuju djeci da istraže različite emocionalne situacije i razviju empatiju prema drugima. Poticanje suradnje kroz projekte i aktivnosti u grupi pomaže djeci razvijati socijalne vještine kao što su komunikacija, slušanje, dijeljenje i rješavanje konflikata. Ovakve aktivnosti također potiču osjećaj zajedništva i podržavaju emocionalni razvoj kroz interakciju s vršnjacima. Kroz pričanje priča koje se fokusiraju na različite emocije, djeca dobivaju priliku razumjeti i prepoznati emocije u sebi i drugima. Razgovori o emocijama omogućuju odgojiteljima da pomognu djeci riječima opisati svoje osjećaje, potičući emocionalnu inteligenciju. Razvijanje emocionalnog rječnika i komunikacijskih vještina pomaže djeci izražavati svoje emocije na prikladan način. Odgojitelji mogu poticati dijaloge o emocijama tijekom raznih aktivnosti, postavljajući pitanja kao što su "Kako se osjećaš danas?" ili "Kako misliš da se tvoj prijatelj osjeća?" Nakon završetka određenih aktivnosti, poticati djecu da razmisle o tome kako su se osjećala tijekom aktivnosti. Ovo promiče introspekciju i osvještavanje vlastitih emocija, potičući emocionalnu pismenost.

5. Metodologija

5.1. Cilj istraživanja

Cilj istraživanja koje se provodi za potrebe ovoga diplomskoga rada jest steći uvid u aktivnosti socio-emocionalnog učenja tijekom odgojno-obrazovnog procesa iz perspektive odgojitelja.

Ideja je dublje razumjeti te analizirati aktivnosti socio-emocionalnog učenja koje se provode s djecom ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja u samoj ustanovi. Fokus istraživanja leži na identificiranju različitih pristupa, metoda i strategija koje odgojitelji koriste kako bi potaknuli emocionalni i socijalni razvoj djece. Kroz analizu njihovih iskustava, aktivnosti i percepcija, istraživanje ima za cilj pružiti dublji uvid u važnost socio-emocionalnog učenja u ranoj dječjoj dobi te kako se te aktivnosti odražavaju na djetetov cjelokupni razvoj.

Ova analiza omogućit će prepoznavanje uspješnih praksi, izazova i potencijalnih poboljšanja u integraciji socio-emocionalnog učenja u odgojno-obrazovni proces, doprinoseći daljnjem razvoju kvalitete pedagoškog rada u vrtiću.

5.2. Postupak provedbe istraživanja

Da bi se osigurali relevantni podaci, korištena je kvalitativna metoda istraživanja te su prikupljeni podaci analizirani putem tematske analize prema preporučenim fazama Braun i Clarke (2006). Kvalitativna metodologija odabrana je zbog svoje sposobnosti pružanja dubljeg razumijevanja osobnih iskustava i subjektivnih percepcija sudionika u istraživanju. Ova metoda omogućuje istraživaču da se približi složenim aspektima teme, istražujući kontekst, značenja i motive sudionika, što je posebno važno za postizanje dublje analize i interpretacije socio-emocionalnog učenja u odgojno-obrazovnom procesu.

Istraživanja se provelu putem polustrukturiranog intervjua s odgojiteljima te su ima postavljena sljedeća pitanja:

- 1. Koje aktivnosti provodite s ciljem razvijanja emocionalnih vještina kod djeteta?*
- 2. Koje aktivnosti provodite s ciljem razvijanja socijalnih vještina kod djeteta?*
- 3. Možete li opisati kako to izgleda? Koje metode koristite pri tome? Koje materijale?
Gdje to radite?*
- 4. Kako biste opisali reakcije djece na te teme i aktivnosti?,*

5. *Po Vašem mišljenju, na što djeca lijepo i dobro reaguju u tim aktivnosti, a na što ne?*
6. *Kakva su vaša promišljanja, stavovi i iskustva o socio-emocionalnom učenju?*

Ta pitanja su obuhvatila širok spektar aspekata vezanih za aktivnosti usmjerene na razvoj emocionalnih i socijalnih vještina djece. Svaki razgovor s odgojiteljima sniman je audio zapisom uz njihovu suglasnost. Snimljeni audio zapisi su pretvoreni u tekstualni format kako bi se omogućila daljnja analiza. Pažljivo sam analizirala transkripte kako bi identificirala ključne obrasce, zajedničke teme te relevantan sadržaj. Svaki odgovor je kategoriziran prema postavljenim pitanjima, čime je olakšano organiziranje prikupljenih informacija. Rezultate sam interpretirala kako bih izvukla dublje spoznaje.

Korištena je tematska analiza koja predstavlja dubinsku kvalitativnu metodologiju koja omogućava sistematizirano razumijevanje složenih i višeslojnih sadržaja. Ovaj pristup podrazumijeva identifikaciju ključnih tema i obrazaca unutar teksta, istraživanje skrivenih značenja i stvaranje smislenih objašnjenja. Proces obuhvaća kodiranje relevantnih segmenata teksta, grupiranje kodova u tematske kategorije te izvlačenje suštinskih saznanja iz bogatog informacijskog sadržaja (Braun i Clarke, 2006).

5.3. Uzorak sudionika

U ovom istraživanju, uzorak sudionika obuhvaćao je odgojitelje koji rade u dječjem vrtiću "Seget", u kojem sam i sama zaposlena. Uzorak je odabran prigodno, uključeni su svi odgojitelji koji su iskazali svoj pristanak. Ovaj odabrani uzorak odgojitelja predstavlja raznolikost iskustava i pristupa socio-emocionalnom učenju, čime se omogućilo dublje razumijevanje aktivnosti koje se provode u dječjem vrtiću s ciljem razvoja emocionalnih i socijalnih vještina kod djece. Kroz analizu njihovih iskustava, očekuje se dobivanje bogatih i raznolikih uvida koji će pružiti dublji uvid u temu istraživanja.

Identitet sudionika je strogo čuvan i u analizi su se koristila anonimna imena kako bi se očuvala privatnost. Snimljeni materijali korišteni su isključivo za potrebe transkripcije i analize, te će biti trajno izbrisani nakon što se završi analitički proces. Svaki sudionik je informiran o istraživanju i dao je svoj dobrovoljni pristanak za sudjelovanje i snimanje intervjua. Prikupljeni materijali su strogo zaštićeni i dostupni su samo istraživaču i mentoru, kako bi se osigurala povjerljivost informacija.

6. Rezultati i diskusija

Prikupljeni podaci, koji su dobiveni pažljivim kodiranjem, su sustavno organizirani u četiri ključne teme. U svrhu olakšavanja pregleda i strukturiranog razumijevanja rezultata, prikaz tema zajedno s pripadajućim kodovima pružen je u Tablici 1. U nastavku teksta, svaka tema će biti detaljnije objašnjena, obogaćena deskriptivnim opisima i potkrepljena izvornim citatima sudionika, što će pružiti dublji uvid u različite perspektive i iskustva sudionika.

Tema	Kodovi
Razvoj emocionalnih vještina	Imenovanje emocija Promatranje u ogledalu Igra scenskim lutkama Priče i slikovnice Kutija emocija Crtanje emocija Kocka osjećaja Slušanje glazbe Brojalice Slobodna igra Igra uloga
Razvoj socijalnih vještina	Dodavanje loptom uz kratke rečenice Vještina slušanja Predstavljanem sebe Priče i slikovnice Razgovor Društvena igra „Upoznajmo se“ Predstave Samostalno rješavanje konfliktnih situacija Učenje po modelu Poštivanje pravila Suradnička igra Traženje pomoći Poticanje na suradnju Slikanje uz glazbu Pjevanje pjesama
Reakcije djece	Pokazuju zadovoljstvo kad im neko uputi lijepu riječ Lakše izražavaju emocije Prepoznaju emocije drugih Imenuju emocije Pokazuju želju za sudjelovanjem u stvaranju aktivnosti U krugu najlakše iznose svoje potrebe i osjećaje Rado razgovaraju o osjećajima

	Empatični su Teže izražavanje emocija Pozitivno reagiraju na igru, ples i pjesme Najbolje prihvaćaju njima već poznate situacije Pokazivanje nepoželjnih ponašanja
Stav odgojitelja	Svakodnevno potičem verbalizaciju osjećaja Upoznata sam s ovom temom i njenom važnošću Povezivanje socijalnih i emocionalnih aktivnosti Premalo pažnje se pridaje ovom dijelu razvoja Bitna tema za cjeloviti razvoj Teže mi je prilagoditi aktivnosti djeci obzirom na dob Važno je poticati djecu U svim aktivnostima se mogu razvijati socio-emocionalne kompetencije

Tablica 1. Teme i pripadajući kodovi

1. Tema : Razvoj emocionalnih vještina

Prva tema koja je dobivena obradom kodova je „Razvoj emocionalnih vještina“. Sudionici su naveli aktivnosti koje provode kako bi poticali razvoj emocionalnih vještina. Kroz različite aktivnosti, djeca se upoznaju sa širokim rasponom emocija i uče kako ih prepoznati, imenovati i izraziti na odgovarajući način. Ova tema ima za cilj poticanje djece na svjesno upravljanje svojim emocijama te razvijanje emocionalne pismenosti koja će im biti korisna tijekom cijelog života.

Odgovori sudionika dobiveni su na pitanje: *Koje aktivnosti provodite s ciljem razvijanja emocionalnih vještina kod djeteta?*. Iz provedenih intervjua se da naslutiti da odgojitelji preferiraju razgovor o emocijama, imenovanje i prepoznavanje emocija drugih te razne igre. Naprimjer: *„...kroz svakodnevne aktivnosti, ono, uočavanja emocija kod drugih, govorenje, imenovanje emocija i prepoznavanje, da na primjer, tužan je, zato što mu je drugi dječak uzeo igračku, vidim da je ona sretna zato što je obukla lijepu haljinu.. svakodnevno imenovanje emocija kod djeteta vidim da si sretna, tužan, ljut...imaš pravo biti ljut, tužan... te svakodnevni razgovori i dogovori kojima potičem djecu na empatiju.. model asertivnog komuniciranja te verbaliziranja emocija, tijekom dječjih rasprava podsjetnik na važnost izražavanja emocija.. razgovor o različitim emocijama, kako one utječu na njih najčešće u krugu, koristim kutiju emocija ili čitanje priče i osvrt kako su doživjeli priču.. nastojim svakodnevno pričati s djecom o osjećajima, kada se neko na nekoga naljutio vrtiću, što se naravno često događa, nastoje objasniti, primjerice, ne znam, Luka je jako tužan sad zato što si mu bacio ovu igračku i na*

primjer, kako bi se ti osjećao u tom trenutku, tako da ih potaknemo da se i oni stave u poziciju neke druge osobe.. često koristimo brojalice one izazivaju emocije koje svako dijete ima i kroz koje se izražava.. razgovaram u grupi s djecom o osnovnim osjećajima sreće, ljutnje, tuge i straha, kada su sretni što ih ljuti, čega se plaše? zbog čega su tužni? Tko im pomaže u tim situacijama? Tko ili što ih može utješiti? pričam o svojim iskustvima, čitam slikovnice o osjećajima pa razgovaramo o njima, glumimo pojedine osjećaje, prepoznajemo osjećaje na licima drugih.. igramo igru boje i mjesto osjećaja u tijelu na papiru nacrtamo tijelo, dijete izabere boju kojom će izraziti osjećaj...često igramo igru kocka osjećaja...kako se sada osjećam, gdje stanuju moji osjećaji..

Aktivnosti uključene u ovu temu koriste se kao interaktivni alati za poticanje emocionalnog razvoja kod djece. Imenovanje emocija omogućava djeci da nauče prepoznati različite emocije te im dodijele odgovarajuće nazive. Promatranje sebe u ogledalu pruža priliku za osvještavanje vlastitih emocija putem vizualnog prikaza. Igra scenskim lutkama omogućava djeci da kroz likove izraze različite emocije i situacije.

Priče i slikovnice djeca mogu koristiti kao medij za identifikaciju s emocijama likova i razumijevanje konteksta u kojem se emocije javljaju. Kutija emocija omogućava dječjem izražavanju emocija kroz simbolične predmete. Crtanje emocija predstavlja kreativan način za izražavanje onoga što se nalazi unutar dječjeg emocionalnog svijeta.

Ove aktivnosti stvaraju prostor za otvorene razgovore o emocijama te potiču razvoj emocionalne inteligencije među djecom. Također ovi rezultati naglašavaju da je razvoj emocionalnih vještina važan temelj za cjelovit razvoj djeteta i da odgojitelji imaju ključnu ulogu u podržavanju tog procesa kroz kreativne i interaktivne metode koje potiču emocionalno učenje.

2. Tema: Razvoj socijalnih vještina

Druga tema „Razvoj socijalnih vještina“ dovela je do aktivnosti koje sudionici provode kako bi poticali razvoj socijalnih vještina ključnih za sudjelovanje u zajednici. Razvoj socijalnih vještina igra ključnu ulogu u socio-emocionalnom učenju djece, omogućavajući im uspostavljanje zdravih odnosa i učinkovito snalaženje u društvenim okruženjima. Ova tema naglašava važnost poticanja komunikacije, suradnje, samostalnog rješavanja konflikata te poštivanja društvenih pravila kao temelja za izgradnju pozitivnih društvenih interakcija.

Neki od primjera sudionika intervjua: *dodavanje lopte i onda kažeš kao, sviđa mi se na tebi, najviše mi se na tebi sviđa, volim te zato što si dobar prijatelj i slične rečenice.. neke lipe.. svakodnevne poticaje koji od djece zahtijevaju da pričekaju red, odgode svoje potrebe, dijele jedni s drugima, uspostavljaju i održavaju odnose, rješavaju probleme razgovorom, donošenjem afirmativnih pravila skupina u suradnji s djecom.. razgovorom u u krugu razvijamo vještinu slušanja.. izrađivanje društvene igre „Upoznajmo se“ koja se sastoji od 4 vrste pitanja, prva vrsta odnosi se na socijalni aspekt razvoj što učiniš kada vidiš da se netko ruga tvom prijatelju?, kada si se zadnji put posvađao/la s prijateljem?, tko je tvoj najbolji prijatelj i zašto?, što znači prijateljstvo?, koje je tvoje najdraže pravilo? razne aktivnosti koje su potaknule zadovoljavanje potrebe za pripadanjem u skupini i zajedništvo među djecom.. društvene igre na otvorenom i u skupini kako bi ih se potaklo na suradnju, međusobnu komunikaciju, samostalno rješavanje konfliktnih situacija.. svakako mi je bitno učenje po modelu, ponašam se onako prema djeci, kako mislim da bi se oni trebali ponašati međusobno jedni prema drugima.. nastojimo ih potaknuti da ako je moguće sami riješe sukob uz pomoć situacije, priča koji smo čitali u vrtiću i razgovarali u njima, potičemo na ispriku za neprimjereno ponašanje pohvaljujemo i nagrađujemo poželjno ponašanje, potičemo djecu da postavljaju pitanja... socijalne vještine ponajviše potičem slobodnom igrom jer u slobodnoj igri djeca uče komunicirati s drugom djecom, dijele igračke, pokušavaju se dogovoriti...zatim igranjem uloga u raznim centrima kao što su doktorski, obiteljski... djeca uče surađivati, dijeliti uloge što je povezano i s emocionalnim vještinama jer razvijaju empatiju...*

Dodavanje loptom uz kratke rečenice i vještina slušanja naglašavaju važnost komunikacije i aktivnog slušanja u socijalnom razvoju djeteta. Kroz predstavljanje sebe, djeca uče izražavati svoj identitet i interese, dok su priče i slikovnice te razgovor s djecom ključni za razvoj jezičnih i komunikacijskih vještina.

Društvena igra "Upoznajmo se" i predstave potiču interakciju među djecom, omogućujući im da se bolje upoznaju i razvijaju vještine suradnje i timskog rada. Samostalno rješavanje konfliktnih situacija podrazumijeva učenje emocionalne regulacije i komunikacijskih strategija za rješavanje problema. Suradnička igra, traženje pomoći te poticanje na suradnju sve su aktivnosti koje naglašavaju važnost timskog rada, međusobne podrške i dijeljenja. Ova tema naglašava važnost razumijevanja i poticanja djece da čekaju red, dijele, rješavaju konflikte razgovorom te poštuju društvena pravila.

Kroz analizu ovih kodova, istraživanje otkriva raznolikost aktivnosti koje odgojitelji primjenjuju kako bi potaknuli razvoj socijalnih vještina kod djece. Raznovrsne metode omogućuju djeci da razvijaju komunikacijske, suradničke i emocionalne kompetencije, pripremajući ih za uspješno funkcioniranje u društvu.

3. Tema: Reakcije djece

U fazi analize podataka teme "Reakcije djece" s pripadajućim kodovima pružaju dublji uvid u različite aspekte emocionalnog i socijalnog razvoja djece u ranoj i predškolskoj dobi. Kroz analizu odgovora odgojitelja, moguće je prepoznati različite načine na koje djeca reagiraju na različite situacije i interakcije. Ovi kodovi pružaju uvid u emocionalne i socijalne kompetencije koje djeca razvijaju kroz svoje iskustvo u odgojno-obrazovnom okruženju.

Reakcije: „Pa reakcije djece... Većini djece je jako teško reći nešto lijepo nekome drugome, a da nije na osnovu izgleda. Na primjer, volim te, imaš lipu majicu, volim te jer imaš super papuče. Ili ne mora uopće biti ovo volim te. Ne znam, nego...Ono što ti se sviđa kod nekoga., Djeca su rado sudjelovala u aktivnostima povezanim s ovom temom, posebice na temu emocije. Svakodnevno su crtali svoje emocije te ih verbalno izražavali., Roditelji nas informiraju o tome kako su djeca kući počela asertivno razgovarati, primjerice „Jako sam tužna jer me nećeš odvesti na plažu, zamisli kako bi se ti osjećao kada ja tebe ne bi odvela na plažu“, Djeca se u krugu emocionalno otvore i govore ono što ih čini sretnima, a nerijetko i ono što ih muči., Imamo dječaka koji se nedavno vratio sa operacije, ma teškoće u razvoju, još mu je glava u zavojima i slično. Djeca govore jedni drugima nemoj tu to ga boli, moramo na njega paziti tako da zapravo oni na taj način razvijaju sve te vještine i upravo pazeći jedni na druge, razvijaju empatiju, prepoznavanje svojih osjećaja., Djeca lijepo reagiraju kada aktivnosti prođemo kroz igru, ples, pjesme i priče, nešto manje kada rješavamo sukobe razgovorom., Neka djeca aktivnije sudjeluju, nekoj djeci je teže pridobiti pažnju dob je 3-4 godine, pojedina djeca krenu bez obzira na nisku kronološku dob i imaju već poprilično izražen osjećaje empatije., Djeca uglavnom lijepo reagiraju, pogotovo kada se u pričama i slikovnicama spominju situacije koje su im poznate, koje su se njima nekad dogodile., Najbolje prihvaćaju aktivnosti kao što su čitanje slikovnica i predstave., Većinom sva djeca pozitivno reagiraju na aktivnosti čitanja, igre uloga, pjevanja, plesanja i slikanja. Najčešće negativne reakcije su na one kada ne dobiju ono što žele, određenu igračku ili slično kada počnu plakati., Djeca vole biti uključena u svaku etapu aktivnosti, a ne samo u završnu pa su im aktivnosti u kojima oni sudjeluju cijelo vrijeme i najdraže i najduže traje interes za tim aktivnostima., Pa

uglavnom reagiraju pozitivno, zanimljivo im je to. Zanimljivo im je kad...zapravo, draže im je kad neko drugi nešto lijepo kaže njima.

Djeca pokazuju zadovoljstvo kad im se uputi lijepa riječ ili pohvala, što ukazuje na njihovu sposobnost prepoznavanja pozitivnih interakcija. Također, lakše izražavaju svoje emocije te imaju sposobnost identificiranja i imenovanja emocija, što ukazuje na razvoj emocionalne pismenosti. Empatične reakcije djece naglašavaju njihovu sposobnost suosjećanja i razumijevanja emocija drugih.

Nadalje, djeca izražavaju želju za sudjelovanjem u stvaranju aktivnosti, što ukazuje na njihovu inicijativnost i želju za socijalnim uključivanjem. U krugu bliskih osoba, djeca se osjećaju sigurno iznoseći svoje potrebe i osjećaje, što podržava razvoj njihove emocionalne otvorenosti. Otvorenost za razgovor o osjećajima ukazuje na razvoj emocionalne komunikacije.

S druge strane, primjećuje se da djeca teže izražavaju određene emocije, što može ukazivati na izazove u razumijevanju i izražavanju kompleksnih emocija. Pozitivne reakcije na igru, ples i pjesme ističu važnost kreativnih i izražajnih aktivnosti u poticanju emocionalnog izražavanja djece. Djeca također pokazuju najbolje reakcije u poznatim situacijama, što ukazuje na važnost kontinuiranog i dosljednog okruženja.

Naposljetku, djeca također pokazuju nepoželjna ponašanja, što je važno prepoznati i upravljati kako bi se podržao njihov emocionalni i socijalni razvoj. Kroz analizu ovih kodova, istraživanje naglašava raznolikost emocionalnih i socijalnih reakcija djece te potiče razumijevanje važnosti podrške i usmjeravanja u razvoju ovih kompetencija.

4. Tema: Stav odgojitelja

Tema "Stav odgojitelja" unosi perspektivu odgojitelja u analizu aktivnosti socio-emocionalnog učenja. Kroz pripadajuće kodove, istraživanje pokazuje kako odgojitelji percipiraju i pristupaju pitanju socio-emocionalnog učenja djece u ranoj i predškolskoj dobi: *Upoznata sam sa vožnošću socio-emocionalnog učenja i usmjeravam se da kod djeca potičem razvoj kroz zabavne aktivnosti, koje su zanimljive njima i kroz koje nesvjesno razvijaju svoje socijalne i emocionalne kompetencije..., Pokušavam uključiti aktivnosti socio-emocionalnog učenja u odgojno-obrazovni rad jednako kao druge. Nastojim osmisliti aktivnosti koje istovremeno potiču razvoji i socijalnih i emocionalnih vještine. Osim posebno osmišljenim aktivnostima i poticajima nastojim ih poticati i svakodnevnim razgovorima i primjerima., Smatram da se premalo pažnje posvećuje emocionalnom razvoju i verbaliziranju emocija, a po mom mišljenju*

puno je važnije znati asertivno se založiti za sebe i objasniti nekome kako se osjećamo nego znati koliko je 2+2., Često razgovaram s djecom o osjećajima te smatram da je takav razgovor vrlo važan jer ako djeca drže nešto u sebi, može se samo kočiti daljnji razvoj, rastu frustracije, dolazi do nedostatka samopouzdanje, kreativnosti i opuštenosti., Stalno crpim tu temu u vrtiću jer smatram da je to izrazito bitno za djecu kako bi se naučili.. zapravo.., jer su cijeli život u neakvim zajednicama, trebaju znati koja su poželjna socijalna ponašanja, kako kontrolirati svoje emocije, kako se ponašati, i tako da mi je to 1 od glavnih tema, ali naravno, ima tu i ostalih tema koje radimo u vrtiću., Tema socio- emocionalnog učenja mi je draga ali s obzirom na nižu kronološku dob djece aktivnosti moraju biti kraće prilagođene koncentraciji djece koja je u prosjeku za tu dob kratka.. kako se potiče djetetov cjeloviti razvoj, tako u svakoj aktivnosti može se poticati razvoj socio-emocionalnih kompetencija..“

Svakodnevno poticanje verbalizacije osjećaja naglašava važnost otvorenog dijaloga o emocijama i socijalnim aspektima među djecom. Isto tako, upoznatost odgojitelja s temom i njezinom važnošću prepoznaje potrebu za svjesnim radom na emocionalnom i socijalnom razvoju djece. Povezivanje socijalnih i emocionalnih aktivnosti ukazuje na shvaćanje međusobne povezanosti ovih komponenti u razvoju djece. Unatoč tome, neki odgojitelji primjećuju da se premalo pažnje pridaje ovom dijelu razvoja, ukazujući na potrebu za većom svijesću o važnosti socio-emocionalnog učenja.

Neki odgojitelji smatraju ovu temu bitnom za cjeloviti razvoj djeteta te naglašavaju važnost poticanja djece na izražavanje emocija i socijalnu interakciju. Međutim, neki se suočavaju s izazovima prilagodbe aktivnosti dječjoj dobi, što ukazuje na potrebu za prilagodbom pristupa ovisno o individualnim potrebama djece.

Općenito, odgojitelji smatraju važnim poticati djecu u svim aktivnostima kako bi razvijali svoje socio-emocionalne kompetencije. Istraživanje također ukazuje na svijest odgojitelja da se ove kompetencije mogu razvijati u svim aspektima dječjih aktivnosti.

Analiza ovih kodova otkriva raznolikost stavova odgojitelja prema socio-emocionalnom učenju te potiče promišljanje o ulozi odgojitelja u podršci djetetovom emocionalnom i socijalnom razvoju. Ova saznanja mogu pomoći u usmjeravanju obrazovnih strategija i praksi prema većem naglasku na razvoj socio-emocionalnih kompetencija kod djece.

6.1. Refleksija istraživača

Cilj ovog istraživanja je dublje razumjeti aktivnosti socio-emocionalnog učenja kroz perspektivu odgojitelja tijekom procesa odgojno-obrazovnog rada. Ova tema izazvala je moju znatiželju zbog svijesti o ključnoj ulozi socio-emocionalnog učenja i razvoja kompetencija kod djece rane i predškolske dobi. Inspirirana svojim prethodnim završnim radom na istu temu, osjećala sam da se često zanemaruje važnost nevidljivih aspekata učenja u korist vidljivijih postignuća. Pod tim mislim na provođenje likovnih i sličnih aktivnosti kako bi se zadovoljili roditelji, a ne prikazale stvarne mogućnosti njihove djece.

S namjerom da dublje istražim percepciju odgojitelja, odabrala sam kvalitativnu metodologiju intervjuiranja. Osim klasičnih odgovora, fokus je stavljen na govor tijela, ton glasa i emocionalni izraz, kako bi se dobili cjeloviti uvidi. Naglasak na svakodnevnim situacijama pružio je dublju perspektivu na način na koji se socio-emocionalno učenje provodi u praksi.

Dobiveni rezultati otkrivaju bogatu paletu aktivnosti koje odgojitelji provode kako bi potaknuli razvoj socio-emocionalnih kompetencija kod djece. Radom s kolegicama u ovom vrtiću, primijetila sam intrigantan kontrast između pristupa starijih i mlađih kolegica. Starije kolegice često prakticiraju iste aktivnosti svake godine, čvrsto držeći se metodologija koje su provodile i prije 15 godina. Ovaj kontinuitet može biti rezultat dubokog iskustva, ali istovremeno nameće pitanje zašto se ne otvaraju novim saznanjima i inovacijama koje donosi suvremeno pedagoško istraživanje. Primjećuje se izostanak istraživanja novih saznanja i alternativnih metoda rada, te neiskorištavanje napretka koji donosi istraživanje, uključujući nove materijale i tehnike.

Međutim, osvježavajuće je vidjeti entuzijizam i želju za inovacijama kod mlađih kolegica. One pokazuju otvorenost prema istraživanju novih pristupa, te su spremne koristiti nove materijale i eksperimentirati s različitim tehnikama. Ovaj pristup odražava njihovu motivaciju za kontinuiranim učenjem i prilagodbom suvremenim zahtjevima odgojno-obrazovnog procesa.

Mlađe kolegice su se istaknule svojom željom za učenjem i aktivnim traganjem za novim metodama. S druge strane, starije kolegice prepoznaju važnost socio-emocionalnog učenja, ali nije uvijek vidljivo da te aktivnosti dobivaju prioritet.

Tijekom istraživanja, suočila sam se s situacijama gdje su neki odgojitelji odbacivali nove pristupe i naglašavali dugogodišnje iskustvo kao apsolutnu mjeru uspješnosti. Ovo iskustvo izazvalo je osjećaj nelagode, ali je istovremeno ukazalo na potrebu za otvorenim dijalogom i promicanjem novih metoda koje podržavaju socio-emocionalno učenje.

Rezultate istraživanja sam strukturirala u četiri ključne teme, svaka praćena odgovarajućim kodovima koji su dodatno rasvijetlili svaki aspekt. Ova organizacija omogućila je sistematično analiziranje dobivenih podataka i precizno istraživanje svake teme. Uz svaku temu, uvrstila sam citate sudionika koji su pružili dublji uvid u njihove perspektive i iskustva.

S obzirom na učestalost intervjua i dubinu analize, mogu sa sigurnošću reći da su odgojitelji imali priliku međusobno komunicirati i izražavati svoje stavove i iskustva. Dnevno obavljena dva intervjua omogućilo je da se dobije široka slika i da se uhvati puls njihovih razmišljanja. Posebno zanimljiv bio je kontrast između odgovora onih koji su pristupili intervjuiima na početku istraživanja i onih koji su to učinili kasnije. Razlika u dužini i dubini odgovora ukazuje na postupno produblјivanje razumijevanja teme tijekom istraživanja. No, nije zanemariva ni činjenica da su početni odgovori bili kraći i da je dubina njihovih spoznaja bila ograničena. Ovo sugerira potrebu za kontinuiranim edukacijama i osvještavanjem važnosti socio-emocionalnog učenja među odgojiteljima. Nastavno na to, uspješnost istraživanja leži i u činjenici da je povezalo odgojitelje u dijalog o važnosti socio-emocionalnog učenja. Dok se mnogi nisu posvećivali ovom aspektu, istraživanje je potaknulo razmjenu iskustava i mišljenja, stvarajući osnovu za buduće unaprjeđenje pedagoške prakse.

Rezultati istraživanja sugeriraju da svijest o važnosti socio-emocionalnog učenja raste među odgojiteljima. Dodatno, naglašava se važnost kontinuiranog profesionalnog razvoja i razmjene iskustava, posebno u manjim sredinama. Pitanje kako veće ustanove pristupaju socio-emocionalnom učenju predstavlja intrigantan smjer budućeg istraživanja.

Ovo istraživanje je osnažilo svijest odgojitelja o ključnoj ulozi socio-emocionalnog učenja. Rezultati pokazuju da postoji pomak prema razumijevanju ovog aspekta, unatoč pojedinačnim otporima prema promjenama. Dublja refleksija i analiza povezuju se s potrebom za unaprjeđenjem pedagoške prakse. Zaključno, organizacija i analiza rezultata ovog istraživanja omogućili su dublje razumijevanje percepcija i praksi odgojitelja u vezi socio-emocionalnog učenja. Njihov entuzijizam i spremnost na promjene, posebno među mlađim kolegicama, ukazuje na potencijal za inovacije u ranoj pedagogiji. Kroz kontinuiranu komunikaciju, edukaciju i istraživanje, odgojitelji mogu zajedno graditi okruženje koje podržava holistički razvoj djece predškolske dobi. Istraživanja ovog tipa otvaraju put ka inovativnim pristupima u području rane pedagogije. Daljnje istraživanje u većim sredinama moglo bi pružiti dodatne uvide u načine na koje se različite okoline nose sa socio-emocionalnim aspektima. Kroz kontinuiranu suradnju i razmjenu iskustava, odgojitelji mogu graditi prakse koje podržavaju cjeloviti razvoj djece.

7. Zaključak

Socijalno-emocionalno učenje predstavlja ključnu dimenziju obrazovanja koja ima sve veći značaj u suvremenim obrazovnim okruženjima. Istaknuta je kao ključni čimbenik za razvoj holistički obrazovanih pojedinaca sposobnih suočiti se s izazovima današnjeg društva (Elias, 1997; prema Zins i dr., 2003). Ovaj pristup učenju podrazumijeva razvoj socijalnih i emocionalnih kompetencija koje su neophodne za uspješno funkcioniranje u osobnom, akademskom i profesionalnom životu (CASEL, 2021).

Istraživanje je otkrilo širok spektar aktivnosti koje odgojitelji primjenjuju kako bi potaknuli razvoj socio-emocionalnih kompetencija kod djece. Ove aktivnosti uključuju razgovore o emocijama, igre uloga, čitanje slikovnica, ples, pjesme, kao i druge kreativne metode. Svaka od ovih aktivnosti ima svoju ulogu u razvijanju emocionalne pismenosti, komunikacijskih vještina, empatije i rješavanja konflikata među djecom. Odgojitelji su prepoznali važnost otvorenog dijaloga o emocijama i socijalnim pitanjima među djecom. Aktivno poticanje djece na verbaliziranje osjećaja i razgovor o sukobima pomaže razvijanju emocionalne komunikacije i rješavanju problema. Također, odgojitelji primjećuju da svojim modelom ponašanja prema djeci igraju ključnu ulogu u promicanju pozitivnih interpersonalnih odnosa. Istraživanje je pokazalo da aktivnosti kao što su razgovor o emocijama, prepoznavanje emocija na licima drugih te igre uloga pomažu djeci razvijati empatiju i samosvijest. Kroz ove aktivnosti, djeca postaju svjesnija vlastitih emocija i osjećaja drugih, što je ključno za uspješnu socijalnu interakciju. Mlađe odgojiteljice pokazale su veću otvorenost prema inovacijama i novim metodama. Ovaj pristup ukazuje na važnost stalnog učenja i prilagodbe suvremenim pedagoškim saznanjima. Starije odgojiteljice su često zadržavale tradicionalne metode, no postoji potencijal za obogaćivanje njihove prakse novim pristupima. Zaključak istraživanja naglašava važnost kontinuirane edukacije odgojitelja u području socio-emocionalnog učenja. Ovo bi moglo uključivati seminare, radionice i resurse koji im pomažu razumjeti važnost i primijeniti najbolje prakse u svojem radu. U cijelosti, istraživanje potvrđuje važnost socio-emocionalnog učenja kao neodvojivog dijela cjelovitog razvoja djeteta. Aktivnosti koje odgojitelji primjenjuju igraju ključnu ulogu u razvijanju emocionalne inteligencije, komunikacijskih vještina, empatije i društvenih interakcija kod djece. Kontinuirano učenje i otvorenost prema novim metodama ključno je za unapređenje prakse odgojitelja i podršku cjelovitom razvoju djece rane i predškolske dobi.

Naglasak na socio-emocionalnom učenju ima implikacije za obrazovne politike i prakse te ukazuje na potrebu za integracijom ovih kompetencija u obrazovne programe i kurikulare kako bi se poticao cjelokupan razvoj djece i odgojitelja. S obzirom na kontinuirani razvoj društva i obrazovnih potreba, podržavanje socio-emocionalnog učenja postaje nužnost za izgradnju budućih generacija kompetentnih, emocionalno inteligentnih i društveno angažiranih pojedinaca (Elias i dr., 2015; prema Durlak i dr., 2017).

8. Literatura

1. Arda Burcu, T., Ocak, S. (2012). Social competence and promoting alternative thinking strategies – PATHS preschool curriculum. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 12(4), 2692-2698
2. Berk, L. (2015). *Dječja razvojna psihologija*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
3. Bierman, K.L., Greenberg, M.T., Abenavoli, R. (2016). Promoting social and emotional learning in preschool: Programs and practices that work. Edna Bennet Pierce Prevention Research Center, Pennsylvania State University.
4. Brajša-Žganec, A. (2003). *Dijete i obitelj: emocionalni i socijalni razvoj*. Jastrebarsko: Naklada Slap
5. Brajša-Žganec, A. (2007). Socioemocionalni razvoj u predškolskoj dobi: povezanost razumijevanja emocija prosocijalnoga ponašanja. *Društvena istraživanja-Časopis za opća društvena pitanja*, 16(89), 477-496. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/19080> (Pristupljeno stranici 15.6.2023.)
6. Braun, V., & Clarke, V. (2012). Thematic analysis. In H. Cooper, P. M. Camic, D. L. Long, A. T. Panter, D. Rindskopf, & K. J. Sher (Eds.), *APA handbook of research methods in psychology, Vol. 2: Research designs: Quantitative, qualitative, neuropsychological, and biological* (pp. 57-71). American Psychological Association
7. Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning (CASEL). (2021) <https://casel.org/what-is-sel/>
8. Cefai, C., Bartolo P. A., Cavioni V., Downes, P. (2018). *Strengthening Social and Emotional Education as a core curricular area across the EU*. A review of the international evidence, NESET II report, Luxembourg: Publications Office of the European Union
9. Cefai, C., Camillerib, L. (2015). A healthy start: promoting mental health and well-being in the early primary school years. *Emotional and Behavioural Difficulties*, 20(2), 133-152
10. Cefai i Cavioni (2014). Social and emotional education in primary school. Integrating theory and research into practice. New York: Springer.
11. Cefai, C., Register, D., Dirani, L. (2020). Chapter 1. Social and Emotional Learning across the Mediterranean. *Social and Emotional learning in the Mediterranean: Cross cultural perspectives and approaches*. Leiden, The Netherlands: Brill

12. Darling-Churchill, K. E., & Lippman, L. (2016). Early childhood social and emotional development: Advancing the field of measurement. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 45, 1-7.
13. Denham, S. A., & Brown, C. (2010). "Plays nice with others": Social-emotional learning and academic success. *Early Education & Development*, 21, 652-680
14. Djamnezhad, D., Koltcheva, N., Dizdarevic, A., Mujezinovic, A., Peixoto, C., Coelho, V., Achten, M., Kolumbán, E., Machado, F., Hofvander, B (2021). Social and Emotional Learning in Preschool Settings: A Systematic Map of Systematic Reviews. *Frontiers in Education*, 6 (691670)
15. Domitrovich, C. E., Durlak, J. A., Staley, K. C., i Weissberg, R. P. (2017). Social-emotional competence: An essential factor for promoting positive adjustment and reducing risk in school children. *Child development*, 88(2), 408-416
16. Durlak, J. A., Weissberg, R. P., Dymnicki, A. B., Taylor, R. D., & Schellinger, K. B. (2011). The impact of enhancing student' s social and emotional learning: A meta-analysis of school-based universal interventions. *Child development*, 82(1), 405-432.
17. Eklund, K., Kilpatrick, K. D., Kilgus, S.P., Haider, A. (2018). A Systematic Review of State-Level Social-Emotional Learning Standards: Implications for Practice and Research. *School Psychology Review*, 47(3), 316-326
18. Greenberg, M. T., Weissberg, R. P., O'Brien, M., Zins, J. E., Fredericks, L., Resnik, H., Elias, M. J. (2003). Enhancing School-Based Prevention and Youth Development Through Coordinated Social, Emotional, and Academic Learning. *American Psychologist*, 58, (6/7), 466-474.
19. Haggerty, K., Elgin, J., Woolley, A. (2011). *Social-Emotional Learning Assessment Measures for Middle School Youth*. Seattle: Social Development Research Group, University of Washington
20. Jurčević-Lozančić, A. (2011). Teorijski pogledi na razvoj socijalne kompetencije predškolskog djeteta. *Pedagojska istraživanja*, 8(2), 271-279. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/11666> (Pristupljeno stranici: 23.5.2023.)
21. Jurčević-Lozančić, A. (2016). *Socijalne kompetencije u ranome djetinjstvu*. Zagreb: Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
22. Katz, L., McClellan, D. (2005). *Poticanje razvoja dječje socijalne kompetencije*. Zagreb: Educa d.o.o.
23. Lantieri, L. i Goleman, D. (2012). *Vježbe za razvoj emocionalne inteligencije*. Split: Harfa.

24. Ljubetić, M., Maglica, T. (2020). Social and emotional learning in education and care policy in Croatia. *International Journal of Evaluation and Research in Education (IJERE)*, 9(3)
25. Ljubetić, M., Maglica, T., Vukadin, Ž. Social and Emotional Learning and Play in Early Years // *Educational Reforms Worldwide, BCES Conference Book / Popov, N.; Wolhuter, C.; de Beer, L.; Hilton, G.; Ogunleye, J.; Achinewhu-Nworgu, E.; Niemczyk, E (ur.)*. Sofia, Bulgaria: Bulgarian Comparative Education Society, 2020. str. 122-128.
26. Maglica, T. (2019). Social and emotional learning preventing children's behavioural problems. *IV Encontro Internacional de Formação na Docência (INCTE)*, 415
27. Markuš, M. (2010). *Socijalna kompetentnost – jedna od ključnih kompetencija*. Napredak, 151(3-4), 432-444.
28. Mihić, J., Novak, M., Bašić, J. (2016). Promoting social and emotional competencies among young children in Croatia with preschool PATHS. *The International Journal of Emotional Education*, 8(2), 45-59.
- 29.. Monnier, M. (2015). Difficulties in defining social-emotional intelligence, competences and skills – a theoretical analysis and structural suggestion. *International Journal for research in vocational education and training*, 2(1), 59-84
30. Munjas Samarin, R., Takšić, V. (2009). Programi za poticanje emocionalne i socijalne kompetentnosti kod djece i adolescenata. *Suvremena psihologija*, 12 (2), 355- 370.
31. Nacionalni okvirni kurikulum za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje (2015). Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta
32. Opić, S. (2010). Mogući program razvoja socijalne kompetencije učenika u primarnom obrazovanju. *Pedagogijska istraživanja*, 7 (2), 219-228. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/118095> (Pristupljeno stranici: 27.6.2023.)
- 33.. Osher, D. i sur. (2016). Advancing the Science and Practice of Social and Emotional Learning: Looking Back and Moving Forward. *Review of Research in Education*, 40, 644-681
34. Payton, J., Weissberg, R. P., Durlak, J. A., Dymnicki, A. B., Taylor, R.D., Schellinger, K. B. i Pachan, M. (2008). *The positive impact of social and emotional learning for kindergarten to eight-grade students: Findings from three scientific reviews*. Chicago: Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning
35. Petrović-Sočo, B., (2011) Nova paradigma shvaćanja konteksta ustanove ranog odgoja. U: Maleš, D., (ur.): *Nove paradigme ranog odgoja*. Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u

- zagrebu, Zavod za pedagogiju, str. 237-265.
42. Petrović-Sočo, B. (2007) Kontekst ustanove za rani odgoj i obrazovanje-holistički pristup. Zagreb, Mali profesor
36. Schonert-Reichl, K. A., Kitil, M. J., & Hanson-Peterson, J. (2017). To reach the students, teach the teachers: A national scan of teacher preparation and social and emotional learning. *A report prepared for the Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning (CASEL)*. Vancouver, B.C.: University of British Columbia.
37. Schoon, I. (2021). Towards an integrative taxonomy of social-emotional competences. *Frontiers in Psychology*, 12, 515313.
38. Slunjski, E., Šagud, M., Brajša Žganec, A. (2006b). *Kompetencije odgojitelja u vrtiću-organizaciji koja uči*. Pedagogijska istraživanja, 3 (1), 45 – 58 (2006). Institut društvenih znanosti „Ivo Pilar” u Zagrebu
39. Slunjski, E. (2008) *Dječji vrtić: zajednica koja uči : mjesto dijaloga, suradnje i zajedničkog učenja*. Zagreb: Spektar Media.
40. Slunjski, E. I sur. (2012) *Tragovima dječjih stopa*. Zagreb: Profil.
41. Slunjski, E. (2006a). *Stvaranje predškolskog kurikulumu u vrtiću - organizaciji koja uči*. Zagreb: Mali profesor
42. Stevanović, M. (2003). *Predškolska pedagogija*. Rijeka: Andromeda
43. Stipek, D. (2006). No Child Left behind Comes to Preschool. *The Elementary School Journal*, 106, 455-467
44. Takšić, V., Mohorić, T., Munjas, R. (2006). Emocionalna inteligencija: teorija, operacionalizacija, primjena i povezanost s pozitivnom psihologijom. *Društvena istraživanja*, 15(4-5), 729-752. 22.
45. Takšić, V. (2003). Skala emocionalne regulacije i kontrole (ERIK): provjera faktorske strukture. *Psihološke teme*, 12, 43-54.
46. Takšić, V. i Smojver-Ažić, S. (2016). *Promocija zdravlja razvojem socio emocionalnih kompetencija u školskom okruženju*. Katedra za socijalnu medicinu i epidemiologiju Medicinski fakultet Sveučilišta u Rijeci
47. The Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning Guide (CASEL Guide) (2013). *Effective Social and Emotional Learning Programs: Preschool and Elementary School Edition*.
48. Vasta, R., Haith, M. M., i Miller, S. A. (2005). *Dječja psihologija*. Jastrebarsko: Naklada Slap

49. Vranjican, D., Prijatelj, K., & Kuculo, I. (2019). Čimbenici koji utječu na pozitivan socioemocionalni razvoj djece. *Napredak: Časopis za interdisciplinarna istraživanja u odgoju i obrazovanju*, 160(3-4), 319-338. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/231177> (Pristupljeno stranici 15.4.2022.)
50. Webster-Stratton, C., Reid, J. (2004). Strengthening social and emotional competence in young children – the foundation for early school readiness and success. *Infants and young children*, 17(2), 96-113.
51. Weissberg, R. P., Durlak, J. A., Domitrovich, C. E., & Gullotta, T. P. (2015). Social and emotional learning: Past, present, and future.
52. Yang, W., Datu, J. A. D., Lin, X., Lau, M. M., & Li, H. (2019). Can early childhood curriculum enhance social-emotional competence in low-income children? A metaanalysis of the educational effects. *Early Education and Development*, 30(1), 36-59.
53. Zhou, M., Ee, J. (2012). Development and Validation of the Social Emotional Competence Questionnaire (SECQ). *The International Journal of Emotional Education*, 4(2), 27-42.
54. Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju (2022) <https://www.zakon.hr/z/492/Zakon-o-pred%C5%A1kolskom-odgoju-i-obrazovanju>
55. Zinsler, K. M., Weissberg, R. P., & Dusenbury, L. (2013). Aligning Preschool through High School Social and Emotional Learning Standards: A Critical and Doable Next Step. Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning.

9. Sažetak

Tema ovog diplomskog rada usmjerena je prema kvalitativnoj analizi aktivnosti socio-emocionalnog učenja u odgojno-obrazovnom procesu, a njegov cilj je dublje razumijevanje tih aktivnosti iz perspektive odgojitelja. Korištenjem intervjua kao metodološkog pristupa, istraživanje je usmjereno prema stjecanju uvida u raznolikost aktivnosti koje podržavaju socio-emocionalno učenje djece. Poseban fokus stavljen je na mlađe odgojitelje koji naglašavaju važnost socio-emocionalnog učenja, što rezultira aktivnijim provođenjem takvih aktivnosti. S druge strane, stariji odgojitelji prepoznaju važnost razvoja socijalnih i emocionalnih kompetencija, no manje su skloni provođenju aktivnosti koje bi to poticale. Ovo istraživanje ističe nužnost edukacije odgojitelja i potrebu za poticanjem njihovog istraživačkog pristupa i unaprjeđenja vlastite pedagoške prakse. Kroz tematsku analizu prikupljenih podataka, otkrivene su suptilne nijanse u pristupu socio-emocionalnom učenju među odgojiteljima. Usvajanjem ovakvih nalaza, institucije ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja mogu prilagoditi svoju praksu kako bi efikasnije podržavale razvoj socijalnih i emocionalnih kompetencija djece. Ovaj rad sugerira potrebu za trajnim naporima u jačanju svijesti i znanja odgojitelja o važnosti socio-emocionalnog učenja te promicanju njihove aktivnije uloge u oblikovanju kvalitetnog obrazovnog okruženja za najmlađe.

Ključne riječi: socio-emocionalno učenje, djeca rane i predškolske dobi, odgojitelji, aktivnosti

QUALITATIVE ANALYSIS OF SOCIOEMOTIONAL LEARNING ACTIVITIES

10. Abstract

The topic of this thesis is directed towards the qualitative analysis of socio-emotional learning activities in the educational process, and its goal is a deeper understanding of these activities from the perspective of educators. Using interviews as a methodological approach, the research is aimed at gaining insight into the variety of activities that support children's socioemotional learning. Special focus is placed on younger educators who emphasize the importance of socioemotional learning, which results in more active implementation of such activities. On the other hand, older educators recognize the importance of developing social and emotional competencies, but are less inclined to implement activities that would encourage this. This research highlights the necessity of educating educators and the need to encourage their research approach and improvement of their own pedagogical practice. Through the thematic analysis of the collected data, subtle nuances in the approach to socio-emotional learning among educators were revealed. By adopting these findings, institutions of early and preschool education can adapt their practices in order to more efficiently support the development of children's social and emotional competencies. This study suggests an ongoing effort to raise awareness and knowledge among educators about the importance of socio-emotional learning, as well as to promote their more active role in shaping a high-quality educational environment for young learners.

Key words: socio-emotional learning, early and preschool children, educators, activities

Obrazac A.Č.

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja Marija Gelo, kao pristupnik/pristupnica za stjecanje zvanja
magistra/magistrice ranog i predškolskog odgoja i ^{obrazovanja}, izjavljujem da je ovaj
diplomski rad rezultat isključivo mogega vlastitoga rada, da se temelji na mojim istraživanjima
i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija.
Izjavljujem da niti jedan dio diplomskoga rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da
nije prepisan iz necitiranoga rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da
nijedan dio ovoga diplomskoga rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj
visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Split, 7. 9. 2023.

Potpis Gelo

Izjava o pohrani završnog/diplomskog/specijalističkog/doktorskog rada (podcrtajte odgovarajuće) u Digitalni repozitorij Filozofskog fakulteta u Splitu

Student/ica: MARIJA GELO
Naslov rada: KVALITATIVNA ANALIZA AKTIVNOSTI SOCIOEMOCIONALNOG
Znanstveno područje: DRUŠTVENE ZNANOSTI ^{VČENJA}
Znanstveno polje: /
Vrsta rada: DIPLOMSKI RAD, ISTRAŽIVAČKI

Mentor/ica rada:

doc. dr. sc. Toni Maglica

(ime i prezime, akad. stupanj i zvanje)

Komentor/ica rada:

/

(ime i prezime, akad. stupanj i zvanje)

Članovi povjerenstva (ime i prezime, akad. stupanj i zvanje):

prof. dr. sc. Maja Ljubetić

doc. dr. sc. Katija Kalebić Jakupčević

doc. dr. sc. Toni Maglica

Ovom izjavom potvrđujem da sam autor/autorica predanog završnog diplomskog/specijalističkog/doktorskog rada (zaokružite odgovarajuće) i da sadržaj njegove elektroničke inačice u potpunosti odgovara sadržaju obranjenog i nakon obrane uređenog rada. Slažem se da taj rad, koji će biti trajno pohranjen u Digitalnom repozitoriju Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Splitu i javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, NN br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15, 131/17), bude:

a) rad u otvorenom pristupu

b) široj javnosti, ali nakon proteka 6 / 12 / 24 mjeseci (zaokružite odgovarajući broj mjeseci).

(zaokružite odgovarajuće)

Split, 7. 9. 2023.

Potpis studenta/studentice: GeLo